

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอาเภอ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของความพึงพอใจ ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาครั้งนี้เป็น หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อาเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งถูกสุ่มตัวอย่างโดย วิธีการแบบแบ่งชั้นตาม
ขนาดในตารางกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวน 297
คน จากประชากร 789 คน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ ที่ถูกสุ่ม
เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 ฉบับได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.97
เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สามารถวิเคราะห์
ทางสถิติได้ 286 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 96.29

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
SPSSX เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจใน
การปฏิบัติงาน ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ ในภาพรวม และ
จำนวนเป็นรายด้าน ตามสภาพการแจกแจงของตัวแปรต้น โดยสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบ
สอบถามครั้งนี้ จำนวน 286 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงมีช่วงอายุราชการอยู่ระหว่าง
11 - 15 ปี มีวุฒิปริญญาตรีเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่นอกภูมิภาคของตนเอง และปฏิบัติงาน ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานให้วิเคราะห์ในคราวเดียวกันโดยใช้สถิติ F-testวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว และทดสอบภายหลังโดย วิธีการของเซฟเพ สำหรับตัวแปรต้นที่แจกแจง มากกว่า 2 กลุ่ม และใช้สถิติ T-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ที่ตัวแปรต้น มีการแจกแจงเป็น 2 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพของระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าศูนย์บริการการ ศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

1.1 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ รวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.55

1.2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ตามลักษณะการแจกแจง ของตัวแปรตามจำนวน 12 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก มีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 2.91 - 4.09 เรียงตามลำดับดังนี้

ลำดับที่	ความพึงพอใจด้าน	ค่าเฉลี่ย
1.	ความรับผิดชอบ	4.09
2.	การได้รับความยอมรับนับถือ	3.90
3.	ความสำเร็จของงาน	3.77
4.	ความมั่นคงในชีวิตราชการ	3.70
5.	ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	3.66
6.	ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.57
7.	ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	3.56
8.	สภาพการทำงาน	3.56

ลำดับที่	ความพึงพอใจด้าน	ค่าเฉลี่ย
9.	นโยบายและการบริหาร	3.47
10.	ความปลอดภัยในการทำงาน	3.24
11.	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.19
12.	เงินเดือนและผลประโยชน์ที่ถืออยู่	2.91

1.3 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากจำนวน 8 ด้าน ได้แก่ด้านความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน และความมั่นคงในชีวิตราชการ ขณะที่ถืออยู่ 4 ด้าน ที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ที่ถืออยู่ นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความปลอดภัยในการทำงาน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามลักษณะการแจกแจงของตัวแปรต้น รวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้านเป็นดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรวมทุกด้านจำแนกตามเพศ พบว่าเพศชาย มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ที่ถืออยู่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและด้านสภาพการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ขณะที่ความพึงพอใจ ด้านความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และด้านนโยบายและการบริหาร

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกันโดยความแตกต่าง เป็นไปในลักษณะเพศชาย มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศหญิงทุกด้าน

2.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งด้าน จำนวนตามภูมิลาเนาในการปฏิบัติงานพบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ในภูมิลาเนาของตนเอง มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ปฏิบัติงานต่างภูมิลาเนาของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามียู่ 4 ด้าน ที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความพึงพอใจแตกต่างกันที่ระดับ.01ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล และ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาขณะที่อีก 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ นโยบายและการบริหาร สภาพการทำงาน และ ความมั่นคงในชีวิตราชการ นอกนั้นทุกด้านไม่แตกต่างกันโดยสภาพของความแตกต่าง เป็นไปในลักษณะที่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในภูมิลาเนาของตนเอง มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ปฏิบัติงานอยู่ต่างภูมิลาเนาทุกด้าน

2.3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนรวมทั้งด้านจำนวนตามอายุราชการ พบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุราชการต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เช่นเดียวกันเมื่อศึกษาเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า มียู่ 5 ด้าน ที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3.1 ด้านความสำเร็จของงานผู้มีอายุราชการต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01โดยที่ผู้มีอายุราชการ 6-10 ปี และ 11-15 ปี มีความพึงพอใจในด้านความสำเร็จของงานสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ขณะที่ผู้มีอายุราชการ 16-20 ปีและสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจด้านความสำเร็จของงานสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สำหรับผู้อื่น ๆ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

2.3.2 ด้านการได้รับความยอมรับนับถือผู้มีอายุราชการต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี และ 6-10 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับคู่อื่น ๆ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

2.3.3 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการ 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่คู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.4 ด้านความรับผิดชอบผู้มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.5 ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ผู้มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้มีอายุราชการ ระหว่าง 16-20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.6 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้มีอายุราชการ ระหว่าง 11-15 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการ ระหว่าง 6-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.7 ด้านสภาพการทำงานผู้มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่คู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.8 ด้านความมั่นคงในชีวิตราชการ ผู้มีอายุราชการต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้มีอายุราชการสูงกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3.9 สำหรับด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหารและ ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

2.4 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทุกด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มี วุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อศึกษาเปรียบเทียบรายด้านพบว่า มีเพียงด้านความปลอดภัยในการทำงานเท่านั้น ที่ผู้มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจสูงกว่าผู้มีวุฒิปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรวมทุกด้านจำแนกตามพื้นที่ในการปฏิบัติงานพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ปฏิบัติงานต่างพื้นที่(ภาค)กัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเมื่อศึกษาเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า มีอยู่ 2 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความปลอดภัยในการทำงาน ในขณะที่ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในภาพรวมของทุกด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นภาระกิจขององค์การตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยของ นิติยา สวัสดิราษฎร์ (2531) ที่พบว่าผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมีความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 8 ด้านซึ่งหากพิจารณา ภาพรวมจะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สูงกว่าผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่ง ระยะเวลาของการวิจัยห่างกันประมาณ 8 ปี (2531-2539) อาจถือได้ว่าผลการวิจัยมีความ สอดคล้องกัน ซึ่งเหตุผลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจมากเช่นนี้ หากวิเคราะห์ตามพื้นฐานความ เป็นมาของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในอดีตนั้นพบว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งสถาปนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524 ในระดับอำเภอ จะมีข้าราชการของศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัด เข้าไปในพื้นที่เพื่อประสานงานการจัดการศึกษา ซึ่งเรียกว่าผู้ประสานงาน การศึกษานอกโรงเรียนประจำอำเภอ ปฏิบัติราชการโดยการประสานงานในลักษณะการฝาก การบังคับบัญชาไว้กับศึกษาธิการอำเภอ และนายอำเภอ ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้าง และหน้าที่ความรับผิดชอบของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วน ราชการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2534 กำหนดให้ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดศูนย์การ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขึ้น ทำให้สถานภาพของหัวหน้าศูนย์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนใหญ่นปรับ เปลี่ยนสายงานมาดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา ซึ่งมี ระเบียบ กฎหมาย รองรับ จึงเกิดความพึงพอใจในสภาพดังกล่าว และเมื่อพิจารณาจากสถานะทางสังคม หัวหน้าศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีสถานะ เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ตามขอบเขตแห่งกฎหมายระดับหนึ่ง จึงสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ ของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation) ด้านความต้องการได้รับการยอมรับในสังคม (Belonging Needs) การต้องการได้รับการยกย่อง

2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็นรายด้าน

2.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่อยู่ใน ระดับมาก รวม 8 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนอาเภอ นั้น ตั้งแต่มีการกำหนดตำแหน่งตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ
ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้นมา หัวหน้าศูนย์เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ที่มีภาระกิจ
ต้องรับผิดชอบในการปกครองบังคับบัญชา ซึ่งมีกฎหมายรองรับไว้ชัดเจน เป็นภาระกิจตาม
ความสนใจด้วยเหตุผลที่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ที่สมัครใจ เข้าสู่
ตำแหน่งไม่ได้ถูกแต่งตั้งโดยไม่มีสมัครใจจึงตรงกับความถนัดทำให้เกิดความพึงพอใจที่ส่งผลถึง
ความรับผิดชอบที่มีอยู่มากตามไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมอร์ริล (Merrill, 1971)
ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ครู และครูใหญ่ ระดับประถมศึกษา
ซึ่งพบว่าครูใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงเนื่องจากมี
ความพึงพอใจในภาระรับผิดชอบของตนเอง

2.1.2 การได้รับความยอมรับนับถือ มีเหตุผลรองรับ ที่ทำให้หัวหน้า
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอมีความพึงพอใจมากคือภาระกิจหลักของหัวหน้าศูนย์
อยู่ในพื้นที่ชุมชนการได้ออกพบปะกับชุมชน และมีกา.ระสานสัมพันธ์กัน อย่างต่อเนื่องเป็นไป
ในลักษณะ เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน ทำให้บุคคลในชุมชนให้ความนับถือในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน
และความเป็นครู การศึกษานอกโรงเรียนจึงเกิดความพึงพอใจต่อสภาพดังกล่าว ซึ่งสอดคล้อง
กับความเห็นของ สมพงษ์ เกษมสิน (2527) ที่กล่าวว่า "สิ่งที่ เป็นแรงจูงใจและเป็น
ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ปฏิบัติงานได้แก่การยกย่องชมเชย "

2.1.3 ความสำเร็จของงาน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอาเภอ ในปัจจุบัน การเข้าสู่ตำแหน่งจะมีระยะเวลา 1-3 ปี ซึ่งก่อนหน้านี้
ตำแหน่งดังกล่าว ยังไม่ได้กำหนด จะมีเพียงตำแหน่งผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน
เท่านั้น ภาระกิจต่างๆยังคงต้องฝากการบังคับบัญชา และการบริหารโดยศึกษานิการอาเภอ
และนายอาเภอห้องที่การทำงาน จึงมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นอุปสรรคส่งผลให้งานไม่บรรลุ
วัตถุประสงค์เท่าที่ควร ปัจจุบันหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ เป็น
ข้าราชการส่วนกลางมีอำนาจหน้าที่ที่เป็นอิสระ ในระดับหนึ่ง ประกอบกับมีหน้าที่รับผิดชอบ
โดยมีกฎหมาย และระเบียบรองรับจึงทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีและ เห็นว่าทุกงานเป็นผลงานที่

ตนเองเป็นผู้กระทำจึงก่อให้เกิดความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา สวัสดิราชณ์ (2531) ซึ่งพบว่าผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความพึงพอใจ ด้านความสำเร็จของงาน ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2.1.4 ความมั่นคงในชีวิตราชการ ในความเห็น ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในชีวิตราชการมาก คือการที่ได้รับอิสระในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการเพ่งเล็งจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะผู้บังคับบัญชาก็ให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระปราศจากการเพ่งเล็ง ย่อมส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความอบอุ่นไร้ภาวะกดดัน และ มีความพึงพอใจในงานเมื่อพิจารณาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในทางเดียวกันนี้ ยังพบว่างานวิจัย ครั้งนี้ความสัมพันธ์ ระหว่างหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กับผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก ย่อมแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการที่ ผู้บังคับบัญชาก็ให้โอกาสและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานแล้วยังส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคงในอาชีพของผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

2.1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ ในลักษณะของงานที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันเป็นงานบริหารการศึกษา การที่หัวหน้าศูนย์ได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง หากพิจารณาถึงสภาพการพัฒนามูลค่าการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปัจจุบันมีการดำเนินนโยบายปฏิรูประบบการปฏิบัติงานซึ่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นบุคลากรเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านเทคนิค วิธีการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล งานบริหารงบประมาณ และการจัดการต่าง ๆ รวมทั้งการได้เลื่อนระดับ และตำแหน่งที่สูงขึ้น ตลอดจนโอกาส ในการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปก็มีมากขึ้น จึงทำให้เกิดความพึงพอใจ ในระดับมาก ตามไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สมพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525) ที่กล่าวว่า จะต้องกระตุ้น และส่งเสริมให้ครู โดย ส่วนรวมรู้จักพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งจะกระทำได้โดยจัดให้มีการสัมมนา การฝึกอบรมการศึกษาต่อเพิ่มเติม การประชุมปฏิบัติการ และอื่น ๆ

2.1.6 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ตามข้อมูลที่กล่าวมาแล้วโดยสภาพแล้วหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่แต่เดิมเป็นข้าราชการในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งได้ทำหน้าที่ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมาก่อนเมื่อมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใหม่ จึงได้รับการประเมินแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ ดังกล่าว กลุ่มหัวหน้าศูนย์บริการเหล่านี้ มีความใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชา ในจังหวัดมาก่อน ดังนั้นความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียว หรือกลุ่มเดียวกัน จึงยังมีอยู่สูง ซึ่งส่งผลให้ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากไปด้วยดัง เช่น เกษม สุวรรณกุล (Kasem Suwanakul 1962) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาว่า ความใกล้ชิด ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะส่งผลและมีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะความใกล้ชิด จะมีส่วนในการควบคุม บังคับทางสังคม และทางกายภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยที่พวกผู้บังคับบัญชา ยึดผู้ปฏิบัติงานเป็นศูนย์กลาง (Employee Centered) จะทำให้ขวัญของผู้ปฏิบัติงานสูง ขณะที่ผู้บังคับบัญชาที่ยึดการผลิตเป็นศูนย์กลาง (Production Centered) จะทำให้ขวัญของผู้ปฏิบัติงานต่ำซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อูทซ์ นิรัญโศ (2531) ที่ว่า " ผู้บังคับบัญชา ต้องวางตัวเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี มีน้ำใจเมตตากรุณาทำให้ผู้ใต้บังคับเข้าถึงมิใช่วางตัวแบบผู้เรื่องอำนาจ "

2.1.7 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ภารกิจหลักของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นการจัดการศึกษาถึงแม้โดยฐานะของศูนย์จะเป็นสถานศึกษาก็ตาม แต่ภารกิจ ไม่ได้ดำเนินการอยู่ในสถานศึกษา เป็นการมุ่งเข้าสู่ชุมชน การพบปะกับชุมชนจึงไม่เกิดสภาพเจาะเป็นงานท้าทายต้องสมาคมกับบุคคลภายนอกอยู่เสมอไม่เกิดความเบื่อหน่ายให้เกิดความพึงพอใจในด้านนี้มาก ไปด้วยอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่พยายามกระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารและการจัดการสู่พื้นที่ปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้บริหารงบประมาณ มีอำนาจในการตัดสินใจสูงกว่าเดิม เป็นเหตุผลสำคัญที่ก่อให้เกิดสภาพคล่องตัวในการทำงาน ลักษณะ เช่นนี้อาจส่งผลต่อความพึงพอใจอีกประการหนึ่ง

2.1.8 สภาพการทำงาน ถึงแม้ว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะได้รับการยกฐานะขึ้นมาเพียงปี 2534 แต่สภาพการทำงานทั้ง ด้านอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ กำลังคนตลอดจนงบประมาณต่าง ๆ นับได้ว่าอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ สามารถ

เอื้อต่อการทำงานได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานซึ่งแต่เดิมภาระกิจได้ฝากกับหน่วยงานหลัก คือสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ปัจจุบันยังมีการเอื้ออาทร และร่วมมือประสานงานกันอย่างดี สำหรับสถานที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ที่อยู่บริเวณตัวอำเภอความสะดวกสบาย จึงมีพอควรอันน่าจะเป็นผลให้เกิดความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัย ของ ปราณี ศรีใส (2533) ซึ่งพบว่าครูสายสามัญศึกษารุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจใน ด้านรูปแบบการทำงานสูง

2.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับปานกลาง รวม 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 นโยบายและการบริหาร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย พบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ นุ่มทอง (2525) ที่ทำการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูช่วยราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ด้านนโยบาย และการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน เหตุผลสำคัญที่ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ยังเป็นหน่วยงานใหม่บุคลากรยังใหม่ต่อภาระงานในฐานะผู้บริหารการศึกษา ยังขาดความลึกซึ้งในงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งระเบียบต่างๆ ซึ่งมีปริมาณมาก จะเห็นได้ว่า นอกเหนือจากระเบียบปฏิบัติ ซึ่งเป็นของ กรมการศึกษานอกโรงเรียนแล้วยังต้อง ปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติอื่น ๆ เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ 2535 ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับ การเงินและระเบียบอื่น ๆ อีกมากมาย จึงอาจเกิดการสับสนปฏิบัติงานเร่งด่วน ตามนโยบายของกรมไม่ทันกำหนด อันส่งผลถึงความห่อหุ้ม แต่อย่างไรก็ตามความพึงพอใจในด้านนโยบายและการบริหารซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.47 ก็นับว่าค่อนข้างดีที่จะมีความพึงพอใจในระดับสูง คิดว่าอีกไม่นานคงจะได้ทำความเข้าใจและชัดเจนใน นโยบายและการบริหาร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ได้จากผลการวิจัยดังกล่าว ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ มานี ไชยชราวุฒศิริ และคณะ (2524) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่านโยบายของมหาวิทยาลัยส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาจารย์จนถึงคิดจะลาออกหรือย้ายโอนหน่วยงาน

2.2.2 ความปลอดภัยในการทำงาน งานบริการการศึกษาออก-
 โรงเรียนเป็นงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ชนบท ทั่วโลก
 ความสัมพันธ์อันดี ระหว่างหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ กับประชาชนจะ
 เป็นเครื่องชี้วัดถึงความพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความปลอดภัย หากความสัมพันธ์
 ระหว่าง หัวหน้าศูนย์กับประชาชน เป็นไปในทางใกล้ชิดสนิทสนม ก็จะเป็นการเกิดความอบอุ่นใจใน
 การเดินทางเข้าสู่พื้นที่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหัวหน้าศูนย์ปัจจุบัน ก็คือผู้ประสานงานการ
 ศึกษาออกโรงเรียนเดิม ซึ่งส่วนใหญ่อีกเคยทำงานในพื้นที่ รู้จักคุ้นเคยกับประชาชนบางส่วน
 แล้วจึงเกิดความมั่นใจแต่ยังมีหัวหน้าศูนย์อีกบางส่วนที่โอนย้ายมาจากหน่วยงานสังกัดกรมอื่นๆ
 อาจไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ จึงไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัยเท่าที่ควร แต่โดยภาพรวมแล้ว
 หัวหน้าศูนย์ ก็ยังมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางสูง ซึ่งสอดคล้องกับการ
 วิจัยของ บราดี อารยศาสตร์ (2519) และ นิยม ศรีวิเศษ (2521) ที่พบว่าผู้บริหาร
 โรงเรียน และวิทยาลัยของกรมอาชีวศึกษาและข้าราชการส่วนจังหวัดตำแหน่งครูของเขต
 การศึกษา 9 มีความพึงพอใจในด้านความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับ ปานกลางถึงสูง
 ทั้ง 2 ราย

2.2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จากโครงสร้างของศูนย์
 บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในปัจจุบันอัตรากำลังตามกรอบที่กรม กำหนดไว้
 ประกอบด้วยข้าราชการครู 1 - 2 คน (หัวหน้าศูนย์ 1) ข้าราชการพลเรือนสามัญ
 (เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีไม่ครบทุกอำเภอ) 1 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน และลูกจ้างชั่วคราว
 ตามขนาดของอำเภอจำนวนตำบลและจำนวนกลุ่มนักเรียน ตามหลักสูตร ของกรมการศึกษา
 ออกโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์โดยตำแหน่งจะเห็น ได้ว่าปัจจุบันตำแหน่งข้าราชการส่วนใหญ่
 จะมีเฉพาะหัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเพียง 2 ตำแหน่งเท่านั้นส่วนใหญ
 จะเป็นอัตราลูกจ้างชั่วคราว ความแตกต่างระหว่างสถานภาพ และบทบาทจึงเกิดขึ้นเป็นไป
 ได้ว่าผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นลูกจ้าง ไม่กล้าที่จะใกล้ชิดสนิทสนมเป็นส่วนตัวมากกว่าความ
 เป็นผู้บังคับบัญชากับลูกจ้างในหน่วยงาน ประกอบกับส่วนใหญ่ลูกจ้างชั่วคราวจะทำหน้าที่เป็น
 ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ต้องมีภารกิจส่วนใหญ่วางกระจายกันไปทั่วทุกพื้นที่ในเขต
 อำเภอโอกาสจะพบปะ และสนิทสนมกันมีน้อยระดับความสัมพันธ์ จึงอยู่เพียงปานกลางซึ่งไม่
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิติยา สวัสดิราชฤทธิ์ (2531) ที่พบว่าผู้ประสานงานการศึกษา

นอกโรงเรียนอาเภอ มีความพึงพอใจในระดับมาก อันน่าจะมีผลจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง การบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ และสภาพภาพหน่วยงานของบุคลากรดังกล่าว

2.2.4 เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล จากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นข้าราชการประมาณระดับ 5 และระดับ 6 ขึ้นต้น ๆ ซึ่งข้าราชการระดับนี้ส่วนใหญ่มักกำลังอยู่ระหว่างการสร้างครอบครัวมีการรับผิดชอบในครอบครัวมาก บุตรยังอยู่ในวัยเรียน ประกอบกับการเข้าสู่ตำแหน่ง หัวหน้าหน่วยงาน ภาวะทางสังคม ทำให้ต้องใช้จ่ายเงินเพื่อรักษาสถานภาพสูงกว่าเดิมที่เป็นข้าราชการสายปฏิบัติการณ์อยู่ใน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือจากหน่วยงานอื่น จึงมีความพึงพอใจในรายได้ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางน้อย ซึ่งน่าจะเป็นปรกติสำหรับระบบราชการไทย ซึ่งเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูลต่ำ ตัวอย่าง เช่น ผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ของ คานิ่ง นกแก้ว (2524) ที่พบว่าองค์กรปกครอง ที่ทำให้ครูไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานได้แก่ สถานภาพการปฏิบัติงาน นโยบายและการบริหาร เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและรายได้เช่นเดียวกับ โสภณ นุ่มทอง (2525) ที่ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่วยราชการ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูช่วยราชการมีความพึงพอใจต่อเงินเดือนที่ได้รับในระดับต่ำ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ จำนวนตามลักษณะตัวแปรเป็นดังนี้

3.1 เพศ ผลการวิจัยพบว่าเพศมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกล่าวคือ เพศชาย มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกสิดแก้ว รุ่งลือ (2528) และ นิติยา สวัสดิราษฎร์ (2531) ที่ได้ทำการวิจัยความพึงพอใจในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนจังหวัด และความพึงพอใจในการปฏิบัติของผู้ประสานงานการศึกษา นอกโรงเรียนอาเภอ ซึ่งพบว่า เพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความสำเร็จของงานการได้รับการยอมรับนับถือ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหาร และสภาพการทำงาน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากลักษณะงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นงานที่ต้องปฏิบัติในพื้นที่ชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับ ประชาชนสูง เพศชายสามารถที่จะเข้าไปปฏิบัติงานในท้องที่ห่างไกลได้สะดวกกว่าเพศหญิง โดยธรรมชาติ ประกอบกับประเพณี และวัฒนธรรมไทยมาเอื้อ ให้เพศหญิงประพฤติปฏิบัติงาน ในการสมาคมได้ดี เท่ากับเพศชายอยู่แล้ว จึงเกิดสภาพความพึงพอใจที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม สำหรับ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิตราชการ ไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยเหล่านี้ ระหว่างเพศหญิง และเพศชายไม่มีการแบ่งแยกและจำกัดโอกาสเป็นที่น่าสนใจ สังเกตว่าใน ด้าน ความปลอดภัยในการทำงานเพศหญิงกับเพศชายมีความพึงพอใจไม่ต่างกัน โดยสภาพของงาน ในพื้นที่ความเสี่ยง ของเพศหญิง น่าจะสูงกว่าเพศชายแต่จากข้อมูลพบว่า เพศหญิงส่วนใหญ่ จะอยู่ในอำเภอ ที่มีความเจริญและการคมนาคมสะดวกมากกว่าเพศชาย

3.2 ภูมิลาเนาในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่าภูมิลาเนาในการ ปฏิบัติงานส่งผลให้ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกสส์ดแก้ว รุ่งสือ (2528) ที่พบว่าผู้ปฏิบัติงาน ในภูมิลาเนาของตนเอง มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ปฏิบัติงาน อยู่ต่างภูมิลาเนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ลักษณะของความแตกต่างผู้ ที่ปฏิบัติงานในภูมิลาเนาของตนเอง มีความพอใจสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ต่างภูมิลาเนา เมื่อ พิจารณาทุกด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ความ ก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เงินเดือนและผลประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่อง ความสัมพันธ์กับผู้บังคับ บัญชา อบรมและผู้บริหาร สภาพการทำงาน และความมั่นคงในชีวิตราชการ ที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 เหตุผลสำคัญที่เป็นเช่นนี้ เมื่อพิจารณาโดย ธรรมชาติของมนุษย์แล้วโดยข้อเท็จจริง มนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องการ ความรัก ความอบอุ่น จากญาติมิตรและครอบครัว การปฏิบัติงานในภูมิลาเนาของตนเองก็อยู่ใกล้ครอบครัวญาติมิตร เกิดความอบอุ่น มีขวัญกำลังใจในการทำงานสูง ขณะที่ผู้ที่อยู่ต่างภูมิลาเนาเกิดความว่าเหว่ คิดถึงบ้านและประสบปัญหา ทั้งทางด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้เกิดสภาพความแตกต่างของความพึงพอใจดังกล่าวมีเพียง 4 ด้าน ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ทำงาน ที่ใดก็ตามลักษณะที่เกิดขึ้นก็คงไม่แตกต่างกัน คือ ด้านลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และความปลอดภัยในการทำงานซึ่งไม่มีความแตกต่างกัน

3.3 อายุราชการ ผลการวิจัยพบว่า อายุราชการส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยที่ ผู้มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจมากกว่าอายุราชการ 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีถึง 8 ด้าน ที่ผู้มีอายุราชการมาก เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้มีอายุราชการน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ เงินเดือนและผลประโยชน์ที่ถืออยู่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน และด้านความมั่นคงในชีวิตราชการ เป็นเรื่องซึ่งชี้ให้เห็นว่าอายุราชการ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งนี้อายุราชการที่มาก แสดงถึงความมั่นคงประสบการณ์ และรายได้ ซึ่งสัมพันธ์กับระยะเวลาการได้รับบำเหน็จความชอบ ผู้ที่มีอายุราชการมาก ความยอมรับนับถือจากบุคคลในองค์กร และบุคคลภายนอก ให้ความเคารพนับถือในลักษณะของความอาวุโสอยู่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวเลส (Valez, 1992) อ้างถึงใน เกล็ดแก้ว รุ่งลือ (2528) ที่พบว่าช่วงเวลาในการปฏิบัติงานมีผลต่อความพึงพอใจเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ กานิ่ง นกแก้ว (2524) และ สกล วรรณพงษ์ (2526) ที่พบว่าครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์มากกว่ามีความพึงพอใจสูงกว่าครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย

3.4 วุฒิกการศึกษา จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าวุฒิกศึกษามีผลต่อความพึงพอใจ กล่าวคือผู้ที่มีวุฒิกศึกษาสูง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มากกว่า ผู้ที่มีวุฒิกศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้ที่มีวุฒิกสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าวุฒิกปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวลิขิต พูลศิลป์ (2527) ที่พบว่าข้าราชการครูที่มีวุฒิกศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดในการวิจัยครั้งนี้ก็พบว่า มีเพียง ด้านความปลอดภัยในการทำงานด้านเดียวเท่านั้นที่ผู้ที่มีวุฒิกสูงกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจแตกต่างกันกับผู้ที่มีวุฒิกปริญญาตรีส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3.5 พื้นที่ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศต่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตามภาระกิจที่เป็นอยู่ จากการศึกษาเปรียบเทียบไม่พบความพึงพอใจ ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีผลมาจากงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานใหม่ โดยเฉพาะตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นผู้สมัครใจเข้ารับตำแหน่งและถึงแม้จะ

ปฏิบัติงานอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยก็ตาม ลักษณะงานและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้
 ด้อยโอกาสในการศึกษาในระบบโรงเรียน มีลักษณะเช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่ยังอยู่ในชนบท
 เหมือนกันอีกด้วย จึงทำให้ความพึงพอใจในด้านนี้ไม่แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้
 ผลไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ เกล็ดแก้ว รุ่งลือ (2528) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอก
 ภาครัฐบาลจังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่ใน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออก
 เฉียงเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะภาระหน้าที่ของ
 เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีสถานะภาพทางตำแหน่งต่างกับหัวหน้าศูนย์
 บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจตามกฎหมายที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการ
 นำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ที่พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
 มีความพึงพอใจในระดับมาก จำนวน 8 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เป็นเรื่องซึ่ง
 ทำให้เห็นว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีสภาพขวัญและกำลังใจที่ดีที่จะ
 ส่งผลต่อภาระงานที่จะดำเนินต่อไป ในประเด็นนี้ ผลการวิจัยควรได้รับการหยิบยกไปใช้โดย
 คำนึงถึงพื้นฐานและศักยภาพของบุคลากร เป็นสำคัญเมื่อพิจารณาในด้านที่ หัวหน้าศูนย์บริการการ
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พึงพอใจมากควรใช้ผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพให้เพิ่มสูงขึ้น
 ดังนี้

1. ใช้สภาพการยอมรับนับถือของชุมชนเป็นเครื่องกระตุ้นให้ หัวหน้าศูนย์บริการ
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ค้นหาแนวทางการส่งเสริมการศึกษา ที่เหมาะสมกับสภาพ
 ท้องถิ่น โดยเฉพาะการพยายามสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใช้เอง
2. การได้ปฏิบัติงานในภูมิภาคของตนเอง ภูมิภาคที่คล้ายกันหรือภูมิภาค
 ใกล้เคียงกัน สื่อวัฒนธรรมกันได้ ย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น และได้รู้จักพื้นที่ รู้จัก
 ผู้รับบริการ รู้จักหน่วยงานในพื้นที่ได้ดียิ่งแก่การประสานงานและขอความร่วมมือในการพัฒนา
 งานการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย

3. การพยายามที่จะเพิ่มเงินเดือน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดในหน่วยงาน เป็นสิ่งกระทำได้ยาก เนื่องจากเพราะมีระเบียบปฏิบัติและกฎหมายที่แน่นอน ควรมุ่งส่งเสริมสวัสดิการอื่นๆ ทั้งค่าเช่าบ้าน หรือควรจัดบ้านพักให้ที่อยู่ใกล้ที่ทำงาน จะได้ไปทำงานสะดวก จัดค่าใช้จ่ายในการไปราชการ ตามสิทธิ์อันพึงมีพึงได้จะส่งผลให้ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ เกิดความพึงพอใจมากขึ้น เพราะปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัว และภาวะทางสังคมก็เพิ่มขึ้นตามสภาพ หากมีการได้เพิ่มทางใดทางหนึ่งก็จะช่วยให้ขวัญและกำลังใจของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ ดีขึ้น

4. ควรมุ่งเน้นด้านความสัมพันธ์ระหว่างหมู่คณะ ให้มากขึ้นกว่าเดิมจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับปานกลาง ควรที่จะมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมระหว่างบุคลากร ที่มุ่งเน้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ ระหว่างเอกัตบุคคล มีปัญหาที่ช่วยกันแก้ไขและพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำงาน ไม่ต้องแข่งขันซึ่งกันและกัน

5. ควรได้มีการจัดฝึกอบรม เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายและภาระกิจ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมทางไกลให้ทราบนโยบายให้มากขึ้น

6. ในบางพื้นที่ควรได้มีการประสานงานกับฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความรู้สึกลดภัย แก่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ ตลอดจนเจ้าหน้าที่โดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการวิจัยเพื่อตรวจซ้ำความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภออีกครั้งหนึ่ง เมื่ออายุงานในตำแหน่งได้ 5 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเพราะขณะการวิจัยครั้งนี้อายุงานอยู่ระหว่าง 1-2 ปีเท่านั้น

2. ควรได้นำทัศนคติความพึงพอใจของนักการศึกษาคนอื่น ๆ มาทดลองวิจัยนอกเหนือจากทัศนคติของ เซอร์ชเบอร์ก

3. ควรได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอไปด้วย เพราะเจตคติเป็นองค์ประกอบหลักซึ่งมีความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบย่อย

4. ควรได้ระดับความพึงพอใจไปทางการศึกษาวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ